

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL E. B. IR AB „LIETUVOS DRAUDIMAS“ GINČO NAGRINĖJIMO**

2017 m. lapkričio 29 d. Nr. 242-508

Vilnius

Lietuvos bankas gavo E. B. (toliau – pareiškėjas), atstovaujamo advokato padėjėjo L. R. (toliau – pareiškėjo atstovas), kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir AB „Lietuvos draudimas“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. kovo 17 d. pareiškėjas su draudiku sudarė būsto draudimo sutartį (toliau – draudimo sutartis), kurią patvirtina būsto draudimo liudijimas TIA Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo liudijimas). Draudimo sutartis sudaryta Būsto draudimo taisyklių Nr. 067 (2016 m. gegužės 17 d. redakcija, galioja nuo 2016 m. birželio 1 d.) (toliau – draudimo taisyklės) pagrindu. Draudimo sutartimi nuo 2017 m. kovo 17 d. iki 2018 m. kovo 16 d. maksimaliu pastatų draudimo variantu apdraustas gyvenamasis namas, esantis (*duomenys neskelbtini*), unikalus Nr. (*duomenys neskelbtini*), (toliau – namas).

Pareiškėjo atstovas nurodė, kad 2017 m. gegužės 14 d. į namą prasiskverbęs vanduo užliejo drabužinę, koridorių, garažą ir katilinę, kaip vėliau paaiškėjo – trūko vandentiekio vamzdis. Draudikas įvykį pripažino nedraudžiamuoju, nes teigė nustatęs, kad įvykio priežastis yra statybos brokas, be to, aplietas dar neįrengtas ir ne nuolat gyvenamas namas.

Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutinka ir Lietuvos banko prašo rekomenduoti draudikui „atlikti pilną tyrimą, įvertinant nurodytas nesutikimo su atsisakymu E. B. išmokėti draudimo išmoką aplinkybes, nustatyti nuostolio dydį ir išmokėti draudimo išmoką.“ Pareiškėjo atstovas paaiškino, kad draudimo sutartimi namas yra apdraustas nuo visų rizikos rūšių: ugnies, vandens (šildymo sistemos, vandentiekio, kanalizacijos tinklų avarijos, vandens prasiskverbimo iš gretimų patalpų, vandens prasiskverbimo pro pastato konstrukcijas, vandens užliejimo iš stacionarių įrenginių iki 1 500 Eur), gamtinių jėgų ir kt. Draudimo taisyklėse nurodyta, kad atlyginami nuostoliai draudimo objektui dėl vandentiekio, kanalizacijos, šildymo karštu vandeniu ar garais vamzdžių staigių ir netikėtų trūkumų ir jų užšalimo, jei šie vamzdžiai yra sklype, kuriame yra draudžiamasis turtas, ir naudojami apdraustam turtui eksploatuoti. Pareiškėjas teigia nesuprantąs, kuo vadovaudamasis draudikas nusprendė, kad vamzdis trūko dėl statybos broko, nes šių aplinkybių draudikas netyrė. Taip pat pareiškėjas nesutinka, kad namas yra ne nuolat gyvenamas, jis yra rekonstruojamas, atliekamas namo kapitalinis remontas arba atliekami rekonstrukcijos darbai. Pareiškėjas tvirtina įvykio dieną gyvenęs name, tačiau pripažįsta, kad dar nebuvo atvežti ir sukomplektuoti visi baldai, visa buitinė technika. Namo statybos darbai esą buvo baigti. Pareiškėjo įsitikinimu, šiuos teiginius patvirtina įvykio dieną name (patalpų viduje) padarytos nuotraukos.

Draudikas su pareiškėjo reikalavimais nesutinka ir prašo juos atmesti. Draudikas nurodo, kad tarp šalių nėra ginčo dėl to, kad įvykis priskirtinas prie vandens draudžiamosios rizikos, tačiau atkreipia dėmesį, kad vanduo turi atsirasti „ne pats savaime“, o dėl vienos iš draudimo taisyklių A IV dalies 1.2 papunktyje nurodytų priežasčių. Draudikas teigia, kad įvertinęs surinktą informaciją padarė išvadą, kad vamzdis galėjo trūkti tik dėl dviejų priežasčių: 1) vamzdis, kaip konstrukcija, yra sugedęs (buvo netinkamai pagamintas); 2) vamzdis netinkamai įrengtas dėl projektavimo arba

statybos metu padarytų klaidų. Pasak draudiko, vamzdis trūko po namo konstrukcija ir tai esą reiškia, kad jokie išoriniai veiksniai (gamtinės jėgos) jo paveikti negalėjo. Vamzdynas negalėjo susidėvėti (nei faktiškai, nei teoriškai), nes namas pradėtas statyti ir visos konstrukcijos pradėtos įrenginėti tik prieš dvejus metus (VĮ Registrų centro nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išraše (toliau – NTR išrašas) nurodyta, kad statybos pradžia buvo 2015 m.). Draudikas mano, kad visiems vidutiniškai protingiems ir atidiems vartotojams aišku, kad paslėptų vamzdynų tarnavimo laikas yra bent 5 metai (sutampa su statybos darbų garantiniu terminu). Todėl draudikas daro išvadą, kad vamzdis yra netinkamos kokybės arba jo trūkimo priežastis – netinkamas suprojektavimas arba įrengimas. Iš draudimo taisyklių 4.3, 4.3.3 ir 4.15 papunkčių matyti, kad draudikas aiškiai ir nedviprasmiškai netaiko draudimo apsaugos tokiems įvykiams, kuriuos lemia projektavimo ir statybos darbai, todėl draudikui nekyla prievolė mokėti draudimo išmoką. Atsakydamas į pareiškėjo teiginį, kad draudiko paaiškinimai yra niekuo nepagrįsti ir draudikas privalo įrodyti savo teiginius, draudikas pažymi, kad nei Lietuvos Respublikos draudimo įstatymas, nei draudimo taisyklės nenumato prievolės draudikui atlikti papildomą techninį tyrimą (ekspertizę) tais atvejais, kai draudiko turimi ištekliai ir draudimo apsaugos ribos leidžia priimti pagrįstą sprendimą. Teismų praktikoje yra konstatuota, kad įrodymais laikytinos ne tik ekspertizės, bet ir kita surinkta bei užfiksuota informacija, leidžianti priimti sprendimą dėl draudžiamąjį įvykio egzistavimo arba jo pripažinimo nedraudžiamuoju. Įrodymais civilinėje byloje laikomi bet kokie faktiniai duomenys, kuriais remdamasis teismas įstatymų nustatyta tvarka konstatuoja, kad yra šalių reikalavimus ir atsikirtimus pagrindžiančių ir kitokių aplinkybių, turinčių reikšmės ginčui teisingai išspręsti, arba kad jų nėra. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 177 straipsnio 1 ir 2 dalis, faktiniai duomenys nustatomi šiomis priemonėmis: šalių ir trečiųjų asmenų paaiškinimais, liudytojų parodymais, rašytiniais įrodymais, daiktiniais įrodymais, apžiūrų protokolais, ekspertų išvadomis, nuotraukomis, vaizdo ir garso įrašais, padarytais nepažeidžiant įstatymų, ir kitomis įrodinėjimo priemonėmis. Todėl draudikas mano, kad įrodymais laikytina ne tik ekspertizė, bet ir kiti administruojant žalą surinkti duomenys, ir tokios informacijos surinkimas atitinka draudikui nustatytą pareigą įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo. Draudikas teigia ginčijamą sprendimą pagrindęs įrodymų visuma: apžiūros akte užfiksuotais duomenimis, nuotraukomis, faktine informacija apie namo statybos pradžią, pareiškėjo ir draudiko darbuotojų paaiškinimais dėl įvykio priežasčių. Siekdamas išvengti ateityje galinčių kilti ginčų, draudikas pažymi atkreipęs pareiškėjo dėmesį, kad apdraustas namas yra nebaigtas statyti. Pagal NTR išrašą, namo baigtumas 92 proc. Šią aplinkybę esą patvirtina ir „apžiūros metu užfiksuoti namo funkciniai požymiai“. Todėl, pagal draudimo taisyklės, įrenginėjamam arba rekonstruojamam pastatui draudikas teikia apsaugą tik nuo ugnies ir gamtinių jėgų, o draudimo apsauga nuo vandens rizikos negalioja.

Papildomai draudikas paaiškino, kad po įvykio užfiksavo trūkusį vamzdį, jokių mechaninio poveikio požymių nepastebėjo ir pareiškėjas jų nenurodė. Vandentiekio įrengimo reikalavimai nustatyti Statybos techniniame reglamente STR 2.07.01:2003 „Vandentiekis ir nuotekų šalintuvas. Pastato inžinerinės sistemos. Lauko inžineriniai tinklai“ (toliau – STR), pagal kurį turi būti parinkti tokie vamzdžiai ir jungliai, kad vandentiekis galėtų veikti bent 50 metų. Draudiko įsitikinimu, tai, kad vamzdynas trūko jį eksploatuojant, ir jei nėra jokių kitų galimų priežasčių, leidžia manyti, kad vamzdynas buvo įrengtas nesilaikant nurodyto STR reikalavimo arba naudojant nekokybiškas medžiagas. Kadangi pastatas vis dar statomas ir vamzdynai įrengti per kelerius metus, jiems taikomas 5 metų nepaslėptų ir 10 metų paslėptų darbų garantinis periodas, numatytas Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, ir, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.338 straipsnį, 2 metų garantija daiktams (vamzdžiams, medžiagoms), kurie yra sumontuoti. Draudikas atkreipė dėmesį, kad trūkęs vamzdynas yra uždara sistema (juo teka tik vanduo) po žeme, o įprastai avarijos įvyksta dėl atvirų vamzdynų pažeidimo. Todėl nusidėvėjimas yra tik vienas iš avarijos veiksnių, dažnai tai lemia nekokybiškos medžiagos, mechaninis poveikis, gamtos reiškiniai. Draudikas taip pat patvirtino, kad analizuojamas įvykis atitinka draudžiamąjį įvykio „vandentiekio sistemos avarija“ apibrėžimą, tačiau pažymi, kad, pagal draudimo taisyklių A IV 1.2 papunktį, įvykis yra nedraudžiamasis, kai draudimo vietoje vykdomi statybos darbai. Iš surinktos

informacijos akivaizdu, kad vykdomas ne paprastas remontas, o statybos darbai (statinys yra naujai statomas ir įrenginėjamas).

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija) patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Kaip matyti iš Lietuvos bankui pateiktų dokumentų ir informacijos, šalys nesutaria dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo. Ginčijamą sprendimą draudikas iš esmės grindžia tuo, kad įvykio priežastis – statybos ir (arba) projektavimo klaida arba netinkama vamzdžio kokybė, name vykdomi statybos darbai ir namas yra ne nuolat gyvenamas. Pareiškėjas nesutinka su visomis draudiko nustatytais aplinkybėmis.

Vadovaujantis CK 6.987 straipsniu, draudimo sutartimi draudikas įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Tai reiškia, kad draudimo sutartimi teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti, tačiau, jeigu įvyksta sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis, draudikui kyla prievolė mokėti draudimo išmoką. Todėl sprendžiant, ar draudikas pagrįstai atsisakė pareiškėjui mokėti draudimo išmoką, atlyginančią patirtus nuostolius, būtina patikrinti, ar draudiko sprendimas atitinka tarp šalių sudarytos draudimo sutarties nuostatas ir draudimo teisiniams santykiams taikytinus teisės aktų reikalavimus.

1. Dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju draudimo taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunkčio pagrindu

Sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju draudikas, be kita ko, motyvuoja tuo, kad įvykio aplinkybės atitinka draudimo taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunktyje nurodytas nedraudžiamųjų įvykių sąlygas – žala padaryta dėl projektavimo arba statybos klaidos. Draudimo taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunktyje nurodyta, kad draudimo išmoka nemokama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas arba prarastas dėl apdrausto turto konstrukcijų suirimo, irimo, kritimo, skilimo ar kitų apdrausto turto defektų dėl „projektavimo / statybos klaidų ir broko“. Tame pačiame draudimo taisyklių papunktyje detalizuota, kad projektavimo klaidos – „tai statinio projektuotojo techninių statybos reglamentų reikalavimų pažeidimai statinio projekto (techninio ir (arba) darbo projekto) sprendiniuose,“ o statybos klaidos ir brokas – tai „bet kokie nukrypimai nuo statinio (jo dalies) projektavimo techninių sąlygų, jo projekto, techninių statybos reglamentų, statybos taisyklių, standartų, metodinių nurodymų ar rekomendacijų, dėl kurių pasikeičia statinio (jo dalies) atsparumas, ilgaamžiškumas, eksploatacinės ar funkcinės savybės, pakinta ekonomiškai pagrįsta statinio (jo dalies) naudojimo trukmė, estetinė išvaizda“.

2017 m. birželio 5 d. pranešime dėl įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju draudikas nurodė, kad „administruojant žalą buvo atlikta įvykio vietos apžiūra, surašytas aktas, užfiksuoti sugadinimai, įvykio priežastis nustatyta – statybos brokas, dėl ko aplietas įrenginėjamas, ne nuolat gyvenamas namas.“ Pareiškėjas su draudiko sprendimu nesutiko ir paaiškino, kad nesupranta, kuo vadovaudamasis draudikas nusprendė, kad vamzdis trūko dėl statybos broko, nes draudikas vamzdžio trūkimo priežasčių netyrė. Pradėjęs ginčo nagrinėjimo procedūrą draudikas paaiškino, kad įvertinus visus surinktus duomenis matyti, kad vamzdis galėjo trūkti tik dėl dviejų priežasčių: statybos arba projektavimo broko arba vamzdžio kokybės trūkumų. Patikslindamas savo argumentus draudikas nurodė, kad pagal STR reikalavimus, vamzdynas turi būti suprojektuotas taip, kad veiktų bent 50 metų.

Pažymėtina, kad draudimo išmokos mokėjimo tvarka detalizuota Draudimo įstatymo 98 straipsnyje. Vadovaudamasis Draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalimi, draudikas privalo tirti

aplinkybes, būtinas draudžiamąjį įvykių faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas. Pagal Draudimo įstatymo 98 straipsnio 3 dalį, draudikas neturi teisės: 1) išmokėti draudimo išmoką ar atsisakyti ją išmokėti, neįsitikinęs, kad draudžiamasis įvykis buvo; 2) atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, nepatikrinęs visos jam prieinamos informacijos. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad draudiko reikalavimu fiziniai ir juridiniai asmenys privalo pateikti turimą informaciją apie draudžiamąjį įvykių ir įvykių, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes ir pasekmes (Draudimo įstatymo 98 straipsnio 4 dalis), t. y. draudikas turi teisę prašyti, o fiziniai ir juridiniai asmenys privalo pateikti turimą informaciją apie įvykių, kuris gali būti pripažintas draudžiamuoju, aplinkybes. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalies nuostatos įpareigoja draudiką (jis privalo) įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. Minėto teisinio reglamentavimo nuostatos reiškia, kad draudikas turi pakankamai išsamiai iširti įvykių aplinkybes, jeigu nėra patikrinęs visos jam prieinamos informacijos – negali atsisakyti išmokėti draudimo išmoką, o jeigu atsisako – privalo įrodyti aplinkybes, kurios jį atleidžia nuo draudimo išmokos mokėjimo. Kitaip tariant, atsisakymas mokėti draudimo išmoką (įvykių pripažinimas nedraudžiamuoju) turi būti pakankamai motyvuotas ir pagrįstas, negali būti deklaratyvus.

Draudimo taisyklėse apibūdindamas nedraudžiamuosius įvykius draudikas yra detalizavęs projektavimo klaidos, statybos klaidos ir broko sąvokas. Kaip minėta, pagal draudimo taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunktį, projektavimo klaida yra suprantama kaip statinio projektuotojo techninių statybos reglamentų reikalavimų pažeidimai statinio projekto sprendiniuose. Draudikas, turėdamas pareigą įrodyti jį nuo draudimo išmokos mokėjimo atleidžiančias aplinkybes (Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalis) ir teigdamas, kad įvykių priežastis yra projektavimo klaida, turi įrodyti, kad statinio projekto sprendiniuose yra nustatyti techninių statybos reglamentų reikalavimų pažeidimai. Tačiau draudikas nei pareiškėjui, nei Lietuvos bankui nepateikė statinio projekto sprendinių analizės ir atitikties taikytiniams reikalavimams vertinimo. Pažymėtina, kad vien aplinkybė, kad, pagal STR 62 punktą, „vamzdžiai ir jungliai turi būti parenkami tokie, kad projektuojamas vandentiekis galėtų veikti 50 metų, atsižvelgiant į tinkamą priežiūrą ir savitas veikimo sąlygas“, ir faktas, kad vamzdis trūko nepraėjus 50 metų nuo vamzdyno įrengimo, patys savaime neįrodo, kad statinio projekto sprendiniai yra netinkami (nustatyta projektavimo klaida).

Draudikas taip pat nedetalizavo statybos klaidos ir broko nustatymo aplinkybių. Pavyzdžiui, draudikas neįvardijo, kokius nustatė nukrypimus nuo statinio projektavimo techninių sąlygų, jo projekto, techninių statybos reglamentų, statybos taisyklių, standartų, metodinių nurodymų ar rekomendacijų, dėl kurių pasikeičia statinio atsparumas, ilgaamžiškumas, eksploatacinės ar funkcinės savybės, pakinta ekonomiškai pagrįsta statinio naudojimo trukmė, estetinė išvaizda. Todėl tik fakto, kad vandentiekio vamzdis trūko nepraėjus 50 metų nuo vamzdyno įrengimo, nustatymas negali būti laikomas pagrįstu įrodymu, kad įvykis įvyko dėl statybos broko arba klaidos, kaip jie suprantami pagal draudimo taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunktį.

Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas neturi pagrindo manyti, kad draudikas tinkamai įrodė aplinkybes, kad draudimo išmoka pareiškėjui neturi būti mokama vadovaujantis draudimo taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunkčiu (nedraudžiamasis įvykis „projektavimo / statybos klaidos ir brokas“). Todėl draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju draudimo taisyklių A IV dalies 4.3.3 papunkčio pagrindu laikytinas nepagrįstu.

2. Dėl įvykių pripažinimo nedraudžiamuoju draudimo taisyklių A IV dalies 4.15 papunkčio pagrindu

Kaip atsisakymo įvykį pripažinti draudžiamuoju pagrindą, draudikas nurodo ir draudimo taisyklių A IV dalies 4.15 papunktį, pagal kurį nedraudžiamuoju įvykiu pripažįstama, jeigu apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas dėl „klaidų ir trūkumų, už kuriuos pagal garantiją arba įstatymuose nustatyta tvarka atsako gamintojas, rangovas, tiekėjas, pardavėjas, montavimo darbus atliekanti įmonė, garantinį ar techninį aptarnavimą vykdanči įmonė“. Draudikas pažymi, kad tiek statybos darbams, tiek vamzdžiui (kaip daiktui) yra taikomos teisės aktuose nustatytos kokybės garantijos, pagal kurias atsakingi tretieji asmenys.

Pažymėtina, kad būsto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiama draudimo apsauga. Kita vertus, nors sutarties šalys, vadovaudamosi CK 6.156 straipsnyje įtvirtintu sutarties laisvės principu, savarankiškai gali nusistatyti draudimo apsaugos ribas ir kitas sutarties sąlygas (išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas nustato imperatyviosios teisės normos), tačiau draudikas, turėdamas įstatymo suteiktą teisę parengti draudimo rūšies taisykles, privalo užtikrinti ir sutarties sąlygų teisinį apibrėžtumą, jų suderinamumą, jo pateiktos sąvokos turi būti kiek įmanoma aiškiau atskleistos ir konkretizuotos. Kai abejojama dėl sutarties sąlygų, jos aiškinamos tas sąlygas pasiūliusios šalies nenaudai ir jas priėmusios šalies naudai. Visais atvejais sutarties sąlygos turi būti aiškinamos vartotojų naudai ir sutartį prisijungimo būdu sudariusios šalies naudai (CK 6.193 straipsnio 4 dalis).

Pareiškėjas draudimo sutartį sudarė pasirinkdamas maksimalų pastatų draudimo variantą, pagal kurį teikiama „visų rizikų draudimo“ apsauga. Draudimo taisyklių A IV dalies 1.12 papunktyje nurodyta, kad, pasirinkus visų rizikų draudimą, apdrausto turto draudimo apsauga apima bet kokius šio turto sugadinimo, sunaikinimo ar praradimo įvykius, staiga ir netikėtai įvykusius draudimo apsaugos galiojimo metu, išskyrus įvykius, nurodytus draudimo taisyklių A IV dalies 1.1–1.12 papunkčiuose ir 4 punkte. Taigi, pareiškėjas yra pasirinkęs plačiausią draudiko jam pasiūlytą draudimo apsaugą ir už šią paslaugą moka draudikui šalių sutartą mokestį (draudimo įmoką), todėl ypač svarbu, kad draudimo taisyklėse nurodyti nedraudžiamieji įvykiai (t. y. atvejai, kai pareiškėjui neteikiama draudimo apsauga ir nemokama draudimo išmoka) būtų kiek įmanoma aiškiai atskleisti ir konkretizuoti. Draudiko parengtos draudimo taisyklės, su kuriomis pareiškėjas sutiko prisijungimo būdu sudarydamas draudimo sutartį, ir jose nurodyti nedraudžiamieji įvykiai negali būti aiškinami per plačiai, nes tokiu atveju būtų nepagrįstai susiaurinama pareiškėjui pagal maksimalų pastatų draudimo variantą teikiama draudimo apsauga.

Pagal CK 6.1015 straipsnio 1 dalį, „jeigu draudimo sutartis nenustato ko kita, draudikui, išmokėjusiam draudimo išmoką, pereina teisė reikalauti išmokėtų sumų iš atsakingo už padarytą žalą asmens. Jeigu žala buvo padaryta tyčia, reikalavimo teisė draudikui pereina, nepaisant to, kad draudimo sutartis subrogaciją draudžia. Subrogacija netaikoma draudimo nuo nelaimingų atsitikimų, draudimo ligos atveju, civilinės atsakomybės draudimo atveju, taip pat kitais įstatymų numatytais atvejais.“ Tai reiškia, kad, pagal bendrąjį reglamentavimą, vien tai, kad yra už padarytą žalą atsakingas asmuo, automatiškai nereiškia, kad draudimo sutartį sudariusiam draudėjui nėra teikiama draudimo apsauga. Priešingai, teisės aktais draudikui garantuojamas draudėjo teisių į žalos atlyginimą perėjimas (subrogacija). Todėl darytina išvada, kad, atsižvelgiant į teisinio reglamentavimo specifiką ir nesant aiškaus ir nedviprasmiško kitokio susitarimo, draudėjui gali būti suformuotas pakankamai pagrįstas teisėtas lūkestis, kad, įvykus draudžiamajam įvykiui (pagal riziką, kuriai teikiama draudimo apsauga), bus mokama draudimo išmoka, nepaisant to, kad gali būti nustatytas už žalą atsakingas trečiasis asmuo.

Lietuvos banko nuomone, įvertinus draudimo taisyklių A IV dalies 4.15 papunkčio nuostatas, darytina išvada, kad nedraudžiamuoju įvykiu šalys yra sutarusios pripažinti įvykį, kuris atitinka dvi sąlygas: 1) yra nustatytos klaidos ir trūkumai, dėl kurių apdraustas turtas buvo sunaikintas, sugadintas ar prarastas; 2) yra nustatyta gamintojo, rangovo, tiekėjo, pardavėjo, montavimo darbus atliekančios įmonės, garantinį ar techninį aptarnavimą vykdančios įmonės atsakomybė pagal garantiją arba įstatymuose nustatyta tvarka už minėtas klaidas ir trūkumus. Tai reiškia, kad, vadovaudamasis Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalyje įtvirtinta pareiga įrodyti aplinkybes, atleidžiančias nuo draudimo išmokos mokėjimo, ir atsisakydamas mokėti draudimo išmoką draudimo taisyklių A IV dalies 4.15 papunkčio pagrindu, draudikas privalo įrodyti abiejų nurodytų sąlygų egzistavimą.

Nei pareiškėjui, nei Lietuvos bankui draudikas nenurodė jokių konkrečių klaidų ir trūkumų, kuriuos nustatė administruodamas žalą. Todėl vien tai leidžia daryti išvadą, kad draudikas neįrodė aplinkybių, leidžiančių įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagal draudimo taisyklių A IV dalies 4.15 papunktį. Draudikas taip pat nedetalizavo, kuo vadovaudamasis nustatė CK 6.338 straipsnyje nurodytas daikto garantinio termino skaičiavimui reikšmingas aplinkybes, ir neįrodė, kad daikto kokybės garantijos terminas nėra pasibaigęs ir pareiškėjas turi teisę pareikšti reikalavimus

pardavėjui arba gamintojui dėl parduoto daikto trūkumų. Sutiktina su draudiko argumentais, kad iš pateiktų duomenų galima daryti išvadą, kad CK 6.698 straipsnyje nurodyti statybos darbų kokybės garantijos terminai nėra pasibaigę (akivaizdu, kad nuo NTR išraše nurodytos namo statybos pradžios (2015 m.) iki įvykio nėra praėję 5 ar 10 metų). Tačiau faktas, kad nėra pasibaigęs statybos darbų kokybės garantijos terminas, yra viena iš, bet ne vienintelė, aplinkybių, kuri turi būti įrodyta siekiant įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagal draudimo taisyklių A IV dalies 4.15 papunktį. Kaip jau minėta, be garantijos galiojimo fakto, būtina nustatyti klaidą arba trūkumą ir tai, kad už klaidą (trūkumą) atsako būtent garantijos teikėjas. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad draudikas neįrodė aplinkybių, kad draudimo išmoka pareiškėjui neturi būti mokama vadovaujantis draudimo taisyklių A IV dalies 4.15 papunkčiu.

3. *Dėl apdrausto pastato statybos baigtumo*

Kaip papildomą argumentą, atleidžiantį nuo draudimo išmokos mokėjimo, draudikas nurodo aplinkybę, kad apdraustas pastatas yra nebaigtas statyti ir pareiškėjas jame nuolat negyvena. Draudikas patvirtino, kad analizuojamas įvykis atitinka draudžiamąjį įvykį „vandentiekio sistemos avarija“ apibrėžimą, tačiau pažymėjo, kad vandentiekio sistemos avarija yra nedraudžiamasis įvykis, jeigu draudimo vietoje vykdomi statybos darbai (draudimo taisyklių A IV dalies 1.2 papunktis).

CK 6.993 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad, prieš sudarant draudimo sutartį, draudėjas privalo suteikti draudikui visą žinomą informaciją apie aplinkybes, galinčias turėti esminės įtakos draudžiamąjį įvykio atsitikimo tikimybei ir šio įvykio galimų nuostolių dydžiui (draudimo rizikai), jeigu tos aplinkybės nėra ir neturi būti žinomos draudikui. Esminėmis aplinkybėmis, apie kurias draudėjas privalo informuoti draudiką, pripažįstamos aplinkybės, nurodytos standartinėse draudimo sutarties sąlygose (draudimo rūšies taisyklėse), taip pat aplinkybės, apie kurias draudikas raštu prašė draudėjo suteikti informaciją (CK 6.993 straipsnio 2 dalis). CK 6.994 straipsnyje yra įtvirtinta draudiko teisė įvertinti draudimo riziką – tikėtiną pavojų, gresiantį draudimo objektui. Pavyzdžiui, prieš sudarant draudimo sutartį draudikas turi teisę apžiūrėti draudžiamą turtą (CK 6.994 straipsnio 1 dalis).

Prievolės turi būti vykdomos sąžiningai ir tinkamai, o jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus (CK 6.38 straipsnio 1 ir 2 dalys). Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią. Sutartis įpareigoja atlikti ne tik tai, kas tiesiogiai joje numatyta, bet ir visa tai, ką lemia sutarties esmė arba įstatymai (CK 6.189 straipsnio 1 dalis). Kadangi draudimo sutartimi draudikas, veikdamas kaip profesionalus draudimo paslaugų teikėjas, įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką sumokėti draudėjui draudimo išmoką, darytina išvada, kad šią prievolę draudikas privalo vykdyti tinkamai ir sąžiningai.

Nagrinėjamu atveju draudikas teigia, kad apdraustas pastatas yra nebaigtas statyti, o statybos darbų vykdymas draudimo vietoje yra įvykio pripažinimo nedraudžiamuoju pagrindas. Kaip pabrėžia pats draudikas, apdraustas namas yra naujai statomas ir įrenginėjamas (nėra remontuojamas), tai esą matoma tiek iš apžiūros metu padarytų nuotraukų, tiek iš NTR išrašo. Įvertinus draudiko teiginius, kad įvykio dieną namas dar buvo nebaigtas statyti, darytina išvada, kad namas buvo statomas ir draudimo sutarties sudarymo dieną.

Draudimo liudijime yra nurodytas apdrausto pastato unikalus numeris. Tai leidžia daryti išvadą, kad pareiškėjas pateikė draudikui duomenis, pagal kuriuos buvo galima tiksliai identifikuoti draudžiamą namą. Lietuvos bankas neturi duomenų, kad pareiškėjas būtų nuo draudiko nuslėpęs vykdomų statybų faktą (to neįrodinėja ir draudikas) arba neteikęs draudiko prašytų duomenų, būtinų draudimo rizikai įvertinti. Draudimo taisyklių C I dalies 2.2 papunktyje nurodyta, kad, prieš sudarydamas draudimo sutartį, draudikas privalo gauti pastatų savininko sutikimą, kad duomenys apie draudžiamus objektus (pastatus), būtinus objektams teisingai identifikuoti draudimo sutartyje, būtų gaunami iš VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko. Lietuvos bankui draudikas pateikė jau kilus ginčui išspausdintą NTR išrašą, kuriame nurodytas pastato baigtumo procentas. Todėl Lietuvos bankas mano, kad sudarant draudimo sutartį draudikas

žinojo arba turėjo žinoti aplinkybę, kad draudžiamas pastatas yra nebaigtas statyti, bus įrenginėjamas ir todėl draudimo vietoje bus vykdomi statybos darbai. Nepaisydamas to, draudikas sutiko pareiškėjui teikti draudimo apsaugą. Kadangi pareiškėjas mokėjo draudiko pagal teikiamos draudimo apsaugos ribas apskaičiuotą draudimo įmoką (dėl to ginčo tarp šalių nėra) ir įvykio metu draudimo sutartis galiojo, darytina išvada, kad draudikas neturi teisės atsisakyti mokėti draudimo išmoką remdamasis draudimo vietoje vykdomos statybos faktu.

Draudimo liudijime taip pat nurodyta, kad draudžiamas nuolat gyvenamas pastatas. Pareiškėjas neginčija, kad įvykio dieną ne visas namas buvo įrengtas, tačiau teigia, kad name jau gyveno, ir pateikė nuotraukas, iš kurių matyti, kad dalis namo patalpų yra įrengtos ir tinkamos gyventi. Draudikas šias aplinkybes ginčija ir teigia, kad aplinkybę, kad namas negyvenamas, pareiškėjas savo parašu yra patvirtinęs turto sunaikinimo, sugadinimo akte. Tačiau, atsižvelgiant į pareiškėjo pateiktus duomenis ir į tai, kad nebaigtą statyti namą draudikas sutiko apdrausti kaip nuolat gyvenamą, draudiko nurodytos aplinkybės vertintinos kaip nereikšmingos ir neturinčios esminės įtakos sprendžiant tarp šalių kilusį ginčą. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad aplinkybės, kad apdraustas namas yra nebaigtas statyti (draudimo vietoje vykdomi statybos darbai) ir pareiškėjas name galbūt nuolat negyvena, nesudaro pagrindo draudikui atsisakyti mokėti draudimo išmoką, nes šios aplinkybės draudikui turėjo būti žinomos prieš sudarant draudimo sutartį.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.1 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Patenkinti pareiškėjo E. B. reikalavimus ir rekomenduoti AB „Lietuvos draudimas“ pripažinti įvykį draudžiamuoju ir išmokėti pareiškėjui patirtus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytų rekomendacijų įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtų rekomendacijų, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus
viršininkas, pavaduojantis Finansinių paslaugų
ir rinkų priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas